

خبرنامه هفتگی

مدیریت تعارض منافع

شماره شصت و نهم - ۹ تا ۱۵ آبان ۱۴۰۰

مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی
۱۶ آبان ۱۴۰۰

۶۹

بنام خداوند جان و آفریننده

خبرنامه هفتگی مدیریت تعارض منافع

شماره شصت و نهم - ۹ تا ۱۵ آبان ۱۴۰۰

مجموعه مطالعه و پایش تعارض منافع در ایران - ۶۹

مرکز توانمندی سازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی

۱۶ آبان ۱۴۰۰

فهرست مطالب

- درآمد: آیا مجلس در امتحان مدیریت منافع متعارض خود قبول می‌شود؟ ۲
- اشتغال مسئولان بهداشت در بخش خصوصی، مصداق تعارض منافع ۶
- «تعارض منافع» یکی از مهمترین بسترهای فسادزا ۶
- مروری بر موقعیت‌های تعارض منافع در خیریه‌ها ۷
- انتصاب رئیس جدید سازمان غذا و دارو با چاشنی تعارض منافع ۸
- تعارض منافع اجازهی از بین بردن رانت‌ها در صنعت دارو را نمی‌دهد ۸
- رئیس جدید سازمان غذا و دارو، عضو هیات‌مدیره هیچ شرکتی نیست ۹
- حضور کارمندان دولت در هیأت‌مدیره نظام مهندسی هرمزگان ۹
- تعارض منافع در سازمان تامین اجتماعی و صندوق‌های تابعه ۹
- مجازات تعارض منافع صرفاً با جریمه نقدی بازدارندگی ندارد ۱۰
- تعارض منافع، عامل عدم تبدیل وضعیت دوره دستیاری پزشکی ۱۰
- تعارض منافع کارمندان دولت در مجلس ۱۱
- تعارض منافع، دلیل مخالفت با افزایش ظرفیت پذیرش دانشجو ۱۱
- موقعیت‌های آشکار تعارض منافع در شبکه بانکی ۱۲
- تجویز رمدسیوبر برای درمان کرونا، ناشی از تضاد منافع است ۱۲
- تعارض منافع چونان نقاطعی در حکمرانی ۱۳
- طرح مدیریت تعارض منافع و پایان انتصاب اقوام مسئولان ۱۳
- تعارض منافع مانع افزایش تعداد پزشک‌ها شده است ۱۴
- تعارض منافع؛ یکی از مشکلات اساسی حمل و نقل جاده‌ای کالا ۱۴
- محتوای چند رسانه‌ای تعارض منافع ۱۵
- تحلیل فضای مجازی: فقدان شایسته‌سالاری در نظام حکمرانی ۱۶

درآمد: آیا مجلس در امتحان مدیریت منافع متعارض خود قبول می‌شود؟ قرار گرفتن طرح شفافیت آراء نمایندگان در دستور کار مجلس

فرشته الهی

شفافیت آراء نمایندگان موضوعی که نزدیک به یک سال و نیم از مطرح شدن آن می‌گذرد و در ۱۵ بهمن ۹۹ نتوانست حدنصاب مقبولیت را کسب کند، مجدداً پس از فراز و فرود بسیار و تغییراتی که بر آن اعمال شده است در دستور کار این هفته مجلس شورای اسلامی قرار گرفته است. طرحی که می‌توان گفت با منافع نمایندگان گره خورده است و تعارض منافع یکی از موانع جدی تصویب و احیاناً اجرای آن خواهد بود. حال که دولت عزم راسخی در مدیریت تعارض منافع و مقابله با فساد از خود نشان داده است باید دید که رویکرد مجلس به این موضوع (شفافیت آراء) که گلوگاه پیشگیری از بروز تعارضات منافع است چگونه خواهد بود؛ آیا از این آزمون سربلند بیرون خواهد آمد یا خیر؟

در روابط میان وکیل و موکل، یکی از ابتدایی‌ترین حقوق، اطلاع دقیق موکل از فعالیت‌ها، تصمیمات و به‌طور کلی رفتار وکیل خود در حوزه وکالت داده شده است. نمایندگان مجلس شورای اسلامی نیز نقش وکیل مردم در حوزه منافع ملی را دارند بنابراین بایستی مردم از فعالیت‌ها و تصمیمات آن‌ها اطلاع دقیق داشته باشند، این اطلاع داشتن علاوه بر افزایش مشارکت مردم در فعالیت‌ها و تصمیمات کلان ملی، با ایجاد یک نظارت کارآمد بر روی نمایندگان مجلس و نهایتاً افزایش کارآمدی مجلس منجر به کاهش تعارض منافع در قوه مقننه خواهد شد. یکی از موارد مهمی که می‌تواند در این امر مورد استفاده قرار گیرد، اعلام عمومی آراء نمایندگان در صحن مجلس است، زیرا انتشار رأی هر نماینده به طرح‌ها و لوایح گوناگون یک منبع بسیار مفید در اختیار رأی‌دهندگان (موکلان) قرار می‌دهد تا بتوانند عملکرد نماینده خود را در طول یک دوره مورد بررسی قرار داده و وی را ملزم به پاسخگویی نمایند.

لزوم شفافیت آراء که یکی از بزرگ‌ترین تحولات زیرساختی در حوزه‌های مدیریت کشور است تأثیرات مثبت متعددی در بر خواهد داشت، از جمله اینکه:

- باعث منظم شدن صحن علنی و نمایندگان خواهد شد؛
- موجبات اعمال نظارت بیشتر هیئت‌رئیس مجلس را فراهم می‌کند؛
- نمایندگان را ملزم می‌کند تا با اطلاعات کافی و کارشناسی در جلسات حضور داشته و در رأی‌گیری شرکت کنند؛
- موجب ایجاد شفافیت بیشتر در تمام نهادهای کشور می‌شود؛
- بحث و تصمیم‌گیری در مورد برخی از ایرادات ساختاری کشور را فراهم می‌آورد؛
- مردم و نخبگان کشور را متوجه مجلس و نقش بی‌بدیل آن می‌کند و ...

طرح شفافیت آرا نمایندگان، اقدامی که برای ایجاد بستری شفاف و کارآمد در مجلس شورای اسلامی در ۱۵ بهمن ماه ۱۳۹۹ برای رأی‌گیری به صحن علنی مجلس رفته بود متأسفانه تنها با کمبود سه رأی نتوانست به تصویب برسد. روایت آنچه از ابتدا برای این طرح در مجلس یازدهم انجام شده را مردادماه **مالک شریعتی**، نماینده مردم تهران در صفحه شخصی خود نوشته و یادآور شده بود:

«روزهای اول، در مشورت با دکتر امیرآبادی (مسلط به آیین نامه)، پیش نویس طرح را نوشتم. با سه همکارم (نجابت، متفکرآزاد و ایزدخواه) تا ساعت یک بامداد متن را نهایی کردیم. در جلسه بعد صحن علنی، امضای ۱۷۶ نماینده را اخذ و طرح را تقدیم هیئت‌رئیس کردیم. چون هنوز طرحی در دستور نبود، برای بررسی دقیق، طرح به صورت عادی ثبت، به سرعت اعلام وصول و به کمیسیون آیین‌نامه ارجاع شد. به‌عنوان نماینده طراحان، تقریباً در همه جلسات کمیسیون و نیز مرکز پژوهش‌ها شرکت کردم. گزارش بسیار خوب کمیسیون، فردای روز پراشتهای رد کلیات بودجه ۱۴۰۰ به صحن علنی آمد. در رأی‌گیری کلیات طرح، تنها ۳ رأی کمتر از دوسوم حدنصاب لازم کسب کرد. بلافاصله درخواست بیش از ۱۰۰ نماینده برای بازگشت به دستور، ارائه و تصویب شد. طبق تبصره ۱ ماده ۱۰۰، رأی‌گیری شد تا در اولویت صحن قرار گرفته، به صورت دوشوری بررسی شود. با بیش از ۷۰ درصد تصویب شد و به کمیسیون بازگشت. اول طرح شفافیت در دستور کمیسیون قرار گرفت، اما طرح دوفوریتی آقای صباغیان (الزام دولت به پاسخگویی تذکر نمایندگان) طبق آیین‌نامه اولویت یافت و الان به صحن رسید. شفافیت دوباره در دستور کار این هفته کمیسیون آیین‌نامه قرار گرفته است. امیدوارم نهایی شده، پیش از رأی اعتماد، تصویب شود».

اما پس از آن نیز طرح شفافیت آرای نمایندگان یک طرح فوریتی نشد و حتی اگر در کمیسیون نهایی می‌شد فرایند به صحن رسیدنش طولانی‌تر از زمانی بود که به رأی اعتماد برسد؛ رأی اعتماد به کابینه سیزدهم گذشت و این طرح به آن مقطع نرسید. پس از فراز و نشیب‌های متعدد سرانجام طرح مذکور در دستور کار این هفته مجلس شورای اسلامی قرار گرفته است و باید دید که آیا این بار نمایندگان در این آزمون سربلند بیرون خواهند آمد یا نه؟ اکنون که دولت نیز با انتشار سند ملی پیشگیری و مقابله با فساد عزم راسخ خود را در ارتباط با دو مقوله بسیار مهم مدیریت تعارض منافع و مقابله با فساد نشان داده است، مجلس نیز باید رویکرد خود را در این زمینه نشان دهد.

نمایندگان مجلس به علت در دست داشتن قدرت برای تحقیق و تفحص در تمامی امور کشور، از آزادی بیان و حق اظهارنظر در تمام امور کشور برخوردارند؛ بنابراین می‌توانند از اختیارات قانونی خود برای شفاف شدن اعمال دولت و سایر نهادهای حاکمیت استفاده نمایند و از آن‌ها بخواهند که اطلاعات بیشتری در ارتباط با عملکردهای خود افشا و اعلام نمایند. هم‌چنین با تصویب قوانین، احتمال قرارگیری یک نماینده در یک موقعیت تعارض منافع بسیار افزایش می‌یابد؛ زیرا هر قانونی بالاخره خود نمایندگان و اطرافیان‌شان را نیز شامل می‌شود. نکته‌ای که نباید از آن غافل بود این است که ذی‌نفع بودن قانون‌گذار را می‌توان به‌عنوان اصلی‌ترین ریشه بروز تعارض منافع بالفعل نام برد، این همان مفهوم تعارض منافع است؛ اگر نماینده‌ای از تصویب یا عدم تصویب یک قانون نفع ببرید یا مانع رسیدن ضرر به خود یا نزدیکانش شود دچار موقعیت تعارض منافع شده است. از این‌رو ضروری است که با طراحی سازوکاری برای شفافیت

مجلس شورای اسلامی، زمینه تعارض منافع را از بین برده و با فساد و تبعات بعدی آن به مقابله پرداخت که شفافیت آرا نمایندگان یک گام اولیه ولی بسیار تأثیرگذار در این زمینه است.

البته همان طور که واضح است شفاف شدن یا نشدن آرا نمایندگان پیوند عمیقی با منافع شخصی یا گروهی آنان دارد که این امر در ابتدا تصویب و سپس در صورت تصویب، اجرای آن را بسیار پیچیده و با مشکل همراه می کند. تعارض منافع موجود در یک نماینده مجلس گاه می تواند به قدری بزرگ باشد و ذی نفعان گسترده ای را شامل شود که نهایتاً خروجی آن عدم تصویب قوانین مفید و یا عدم اجرای قوانین، بی اعتمادی، ناکارآمدی و افزایش نارضایتی عمومی مردم است. حضور تعارض منافع در نوبت رأی گیری قبلی طرح شفافیت آرا نمایندگان در صحن علنی مجلس قابل لمس بود؛ چنانکه، [الیاس نادران](#)، نماینده مردم تهران به این نکته اشاره کرده بود که رأی گیری صرفاً بر سر کلیات بوده و بعد از آن طرح دو شوری می شد که بدین معنی است که تصویب جزئیات طرح به زمان نامشخص دیگری موکول می شد. سؤال اساسی که نادران پرسید این بود «طرحی که ۹ ماه در مجلس مانده و پخته نشده کی قرار است پخته شود. مگر چه قدر دیگر از عمر این مجلس باقی مانده است؟ در واقع قرار است شور اول را رأی بگیریم و به مردم نمایش شفافیت دهیم و بعد آن را بایگانی کنیم و در اواخر مجلس دوباره آن را آورده و بگوییم می خواهیم درباره شفافیت حرف بزنیم اما اگر صداقتی در کار است باید بعد از رأی گیری و آوردن رأی، بلافاصله وارد جزئیات آن شویم».

از طرف دیگر، [غلامرضا نوری قزلجه](#)، نماینده مردم بستان آباد به ظرف توخالی طرح شفافیت اشاره کرده بود که مواد این طرح چندان تازگی نداشته است و تنها نکته جدید آن، این بود که آرای وکلای ملت (موافق، مخالف، ممتنع) در رابطه با طرح ها و لوایح اعلام شود که این ماده نیز با توجه به تبصره ای که برای آن گذاشته اند (در صورت تشخیص هیئت رئیسه) عملاً خنثی شده است.

با تمام این تفاسیر و تأثیرات بسیار مثبتی که شفافیت آرا نمایندگان می تواند در پی داشته باشد، باید دید که این بار نمایندگان چه برخوردی با این طرح که اصلاحاتی را نیز داشته است خواهند داشت و آیا تعارض منافع اجازه خواهد داد تا نمایندگان تصمیم صحیحی اتخاذ کنند؟ امید است نمایندگان مجلس شورای اسلامی که وظیفه اصلی شان حفاظت و حمایت از حقوق و منافع ملی است، گام بزرگی در این خصوص برداشته و با شفاف سازی آنچه در مجلس و آرائشان می گذرد موجبات افزایش اعتماد عمومی، تحول در نظام مدیریتی و قانون گذاری و حرکت صحیح به سمت توسعه را فراهم آورند؛ نمایندگانی که شفافیت آرائشان را یکی از اصلی ترین شعارهای انتخاباتی خود قرار داده بودند.

به عنوان یک نکته پایانی باید توجه کرد که مجلس شورای اسلامی تنها ساختار شورایی در نظام جمهوری اسلامی نیست. شورای نگهبان به عنوان یکی دیگر از ارکان قوه مقننه، مجمع تشخیص مصلحت نظام و دیگر مجالس و شوراهای کلیدی در ساختار تصمیم سازی و تصمیم گیری کشور هست که شفافیت آرای نمایندگان این مجالس، مجامع و شوراها نیز نقش مهم و کلیدی در پیشگیری و مدیریت تعارض منافع در نظام حکمرانی ایران دارد.

مجلس شورای اسلامی به سبب آنکه اصولاً با رای مستقیم مردم انتخاب شده و نماد مردم‌سالاری است، اگر در زمینه شفافیت آرا و مدیریت تعارض منافع اعضای خود پیشگام باشد، نویدبخش تسری این روند بر سایر ارکان نظام است؛ روندی که البته باید به صورت متوازن و همه‌جانبه در تمام مجالس و مجامع دیگر نظام حکمرانی نیز پی گرفته شده و مطالبه‌گری برای آن صورت گیرد؛ در غیر این صورت؛ چنانچه شفافیت آرای نمایندگان فقط به مجلس شورای اسلامی محدود مانده و مطالبه شفافیت به دیگر ارکان تصمیم‌گیری راه نیابد، شائبه تضعیف نیت‌مند یا غیرنیت‌مند یکی از ارکان انتخابی و مردم‌سالارانه نظام پیش می‌آید؛ رکنی که از منظر بنیانگذار نظام جمهوری اسلامی به عنوان عصاره فضائل و خانه ملت خوانده شده بود.

گزیده اخبار، تحلیل‌ها و گزارش‌های هفته گذشته در حوزه تعارض منافع به این شرح است:

 حجت الاسلام والمسلمین محسنی اژه‌ای، رئیس قوه قضاییه در نشست تخصصی اعضای کمیسیون بهداشت و درمان مجلس شورای اسلامی، با بیان اینکه برخی قوانین مانند جزای نقدی برای تخلفات مربوط به تعارض منافع به طور صد در صد بازدارنده نیست، بر لزوم بروزرسانی قوانین تاکید کرد.

 حجت الاسلام والمسلمین حسن درویشیان، ماینده ویژه رئیس جمهور برای هماهنگی، پیگیری و اجرای نقشه ملی پیشگیری و مقابله با فساد در دستگاه‌های اجرایی، ضمن اهدای بسته هدیه سازمان بازرسی شامل گلوگاه‌ها، آسیب‌ها و مشکلات اصلی حوزه را به وزیر بهداشت گفت: یکی از آسیب‌های حوزه بهداشت و درمان، اشتغال و انتفاع مسئولین و رده‌های آموزشی در بخش غیردولتی و خصوصی است.

 حسینعلی شهبازی، رئیس کمیسیون بهداشت مجلس با اعلام اینکه سال گذشته پرمصرف‌ترین داروی کشورداری رمدسیور بوده با نزدیک به ۹۸۰ میلیارد تومان فروش بوده است، گفت: تجویز این دارو برای درمان کرونا، ناشی از تضاد منافع است.

 مرکز روابط عمومی وزارت بهداشت، در اطلاعیه‌ای اعلام کرد: رییس جدید سازمان غذا و دارو "در حال حاضر" عضو هیات مدیره هیچ شرکت دولتی و خصوصی نمی‌باشد و ماه گذشته از شرکت‌های دانش‌بنیان مطرح شده، استعفا داده است.

مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی - ۱۶ آبان ۱۴۰۰

اشتغال مسئولان بهداشت در بخش خصوصی، مصداق تعارض منافع

حسن درویشیان (رئیس سازمان بازرسی کل کشور) - بهرام عین‌اللهی (وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی) - ۸ آبان ۱۴۰۰
 ◀ تعارض منافع در حوزه سلامت و درمان

رئیس سازمان بازرسی کل کشور با حضور در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، بسته هدیه سازمان بازرسی شامل گلوگاه‌ها، آسیب‌ها و مشکلات اصلی این حوزه را به وزیر بهداشت اهدا کرد.

حجت‌الاسلام والمسلمین حسن درویشیان: یکی از آسیب‌های حوزه بهداشت و درمان، اشتغال و انتفاع مسئولین ورده‌های آموزشی در بخش غیردولتی و خصوصی است. این موضوع یکی از مصادیق تعارض منافع در حوزه وزارت بهداشت است؛ اینکه مسئولین این وزارتخانه در بخش غیردولتی و خصوصی اشتغال دارند که این امر موجب عدم نظارت کافی می‌شود. هنگامی که ناظر و منظور یکی شد، قاعدتاً نظارت لازم و کافی صورت نمی‌گیرد.

وزیر بهداشت با اشاره به سیاست‌های این وزارتخانه در راستای تعارض منافع گفت: هم‌اکنون هر مدیری که در مناصب بالا منصوب می‌شود، میثاق‌نامه‌ای را متعهد می‌شوند که در بخش خصوصی فعالیت نداشته باشند تا تعارض منافع ایجاد نشود.

📍 پایگاه اطلاع رسانی قوه قضاییه

«تعارض منافع» یکی از مهمترین بسترهای فسادزا

خبرگزاری ایرنا - ۸ آبان ۱۴۰۰
 ◀ نمونه‌های جهانی تعارض منافع

در کانادا «سیستم اداری کارآمد و نظام استخدامی مبتنی بر شایستگی»، «تعارض منافع با تصویب چندین ممنوعیت قانونی در رابطه با تعارض منافع سناتورها و نمایندگان پارلمانی» و ایجاد «سازوکارهای نظارتی لازم برای نظارت بر تخلف‌های احتمالی»، تنها برخی از ابزارها و قوانین مربوط به کنترل فساد و افزایش سلامت اداری به شمار می‌روند. یکی از راهکارهای تجربه شده و موکد کارشناسان برای مقابله با فساد، استفاده از ظرفیت نهادهای مستقل و مردمی است که رابطه ساختاری و تشکیلاتی خاصی با نهادهای رسمی ندارند. در کره جنوبی تشکیل نهادهای مستقل و سازمان‌های غیردولتی مبارزه با فساد، هر سال بیشتر تقویت و تشویق می‌شود و در «محیط‌های فرهنگی و اجتماعی»، آموزش‌هایی در خصوص مبارزه با فساد به شهروندان می‌دهند؛ ضمن آنکه این کشور سال‌هاست که میزبانی بسیاری از کنفرانس‌ها و سمینارهای بین‌المللی مبارزه با فساد را برعهده دارد. افشاگری افراد حقیقی و حقوقی که به عنوان «سوت زنی» معروف است در دنیا به عنوان یکی از موثرترین راه‌های مبارزه و افشای فساد مطرح است.

📍 خبرگزاری ایرنا

مروری بر موقعیت‌های تعارض منافع در خیریه‌ها

صالحه دردکشان (پژوهشگر حوزه خیریه و سازمان‌های مردم‌نهاد) - ۸ آبان ۱۴۰۰

◀ تعارض منافع در حوزه مدنی و انجمنی

در مرور سیاستی منتشرشده توسط مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه، به برخی مصادیق تعارض منافع در سازمان‌های خیریه پرداخته شده است:

به نظر می‌رسد که منع قانونی برای حضور بازنشستگان بخش دولتی یا خصوصی به‌عنوان مسئول و مدیر سازمان خیریه وجود نداشته باشد. از این رو حضور بازنشسته‌ها را امری طبیعی و رایج می‌دانند چون فعالیت اجتماعی و نیکوکاری برای افراد در سنین مختلف ممنوعیت قانونی، عرفی و فرهنگی ندارد و این موقعیت جاری خواهد بود. حضور این افراد می‌تواند باعث ارتقاء مؤسسه خیریه شود و منافع آن را تأمین کند؛ اما پیامد آن برای سایر خیریه‌ها ممکن است شبیه‌ای ایجاد کند که چگونه این مؤسسات توانسته‌اند با سرعتی بیش از سایر مؤسسه‌ها رشد پیدا کنند. تعارض منافع درب گردان در خیریه‌ها به‌طوری است که ممکن است شفافیت در مناسبات خیریه با نهادهای دولتی تحت‌الشعاع قرار گیرد و گروه‌های غیررسمی در خیریه‌ها به وجود آیند و زمین‌بازی را برهم زنند. تغییر قواعد و ایجاد مسیرهای میانی به‌ویژه در تعامل با نهادهای دولتی از طریق حضور مدیر بازنشسته نهاد دولتی در خیریه در بلندمدت منجر به این شده است که سرمایه اجتماعی به‌شدت پایین بیاید و مشارکت اجتماعی افراد را تحت تأثیر قرار دهد؛ بنابراین از دیگر مصادیق آن می‌توان به برخی مؤسسات نیکوکاری توجه داشت که در مناسبات غیررسمی توسط فرد بازنشسته هدایت می‌شود. مثلاً، خیریه‌ای که توسط فرزندان و نزدیکان این افراد تأسیس شده و ممکن است به دلیل رانت اطلاعاتی و ضابطه‌مند نبودن روابط بازنشستگان با سرعت بسیار زیادی انجمن خود را پایه‌گذاری کنند و پروژه‌های مراکز دولتی را انجام دهند.

حضور افراد متعهد و وابسته به گروه‌های سیاسی و عقیدتی به‌ویژه زمانی تعارض منافع بالفعل می‌شود که به دلیل وابستگی فرد به احزاب و کاندیدای موردنظر، بسته‌های حمایتی را همراه با بروشور تبلیغاتی برای توزیع بین محرومان و مددجویان مؤسسه بدهد. پیامد چنین وضعیتی در جامعه بسیار گسترده است و افراد وابسته به جناح سیاسی ممکن است از طریق فعالیت نیکوکارانه و خیریه به تعبیری قصد گره خوردن با جامعه حاشیه‌نشین و کم‌برخوردار را داشته باشند تا در موقعیت‌های حساس سیاسی و اجتماعی کشور از حمایت این قشر بهره‌مند شوند.

با توجه به حضور افراد با وابستگی‌های سیاسی و مذهبی در سازمان‌های خیریه پیشنهاد می‌شود که علاوه بر افشای منافع، در مواردی که آنان همواره مشغول فعالیت‌های حزبی و سیاسی هستند و در احزاب مختلف کشور جایگاه، رأی و نظر دارند، دست‌کم از حضور آن‌ها به‌عنوان مدیر یا عضوی از هیئت‌مدیره در سازمان‌های غیرسیاسی و عام‌المنفعه جلوگیری شود. چون به‌هرروی ارتباطات و منافع فرد در زمینه گروه‌های سیاسی و احزاب با فعالیت‌های خیریه‌ای - خدماتی گره خورده و تفکیک آن در تصمیم‌گیری‌ها امری دشوار است و قابل مدیریت نیست زیرا چنین فعالیت‌هایی به مسیری برای رسیدن احزاب و گروه‌ها به اهداف خود در قالب فعالیت نیکوکاری تبدیل شده است.

✉ مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه

انتصاب رئیس جدید سازمان غذا و دارو با چاشنی تعارض منافع

جامعه خبری الف - ۹ آبان ۱۴۰۰
 ◀ تعارض منافع در حوزه سلامت و درمان

چندی پیش خبر انتصاب بهرام دارایی به سمت معاون وزیر و رئیس سازمان غذا و دارو منتشر شد و این خبر از سوی روابط عمومی وزارت بهداشت تکذیب شد، برخی علت تکذیب را تمایل وزیر بهداشت برای انتصاب فردی غیر داروساز به منظور تأکید بر رعایت تضاد منافع می‌دانستند چرا که بهرام دارایی در سه شرکت دارویی عضو هیات مدیره یا سهام دار است، اما در نهایت بهرام دارایی از سوی عین‌اللهی وزیر بهداشت به عنوان رئیس سازمان غذا و دارو منصوب شد. بهرام دارایی عضو هیات مدیره شرکت البرزدارو (زیرمجموعه هلدینگ دارویی برکت) و معاون هلدینگ دارویی برکت است.

چند روز پیش هم اخباری مبنی بر انتصاب داماد وزیر بهداشت با اسم مستعار منتشر شده بود که واکنش وزارت بهداشتی‌ها را به دنبال داشت و مرکز روابط عمومی وزارت بهداشت اعلام کرد: «روند انتخاب و انتصاب مدیران در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، بر مبنای شایسته سالاری مبتنی بر اصول و ارزش‌های دولت سیزدهم و معیارهای "عهدنامه مدیران دولت مردمی" بوده است».

همچنین وزیر بهداشت در حاشیه بازدید از یک نمایشگاه دارویی گفت: سیاست وزارت بهداشت این است که تعارض منافع را در شرکت‌های دارویی و تجهیزات پزشکی در نظر می‌گیریم. وزیر بهداشت پیش از این هم اعلام کرده بود که مدیران وزارت بهداشت پس از تصدی پست مدیریتی میثاق‌نامه‌ای را امضا می‌کنند که از آن پس در هیچ نهاد و موسسه خصوصی همزمان با پست مدیریتی خود فعالیت نداشته باشند تا تضاد منافع وجود نداشته باشد. حالا باید رئیس جدید سازمان غذا و دارو بنابر میثاق‌نامه وزارت بهداشتی‌ها از سه شرکت دارویی استعفا دهد یا سهام خود را بفروشد تا تضاد منافع صورت نگیرد.

✉ جامعه خبری - تحلیلی الف

تعارض منافع اجازه‌ی از بین بردن رانت‌ها در صنعت دارو را نمی‌دهد

عبدالرضا مصری (نایب رئیس مجلس شورای اسلامی) - ۹ آبان ۱۴۰۰
 ◀ تعارض منافع در حوزه سلامت و درمان

سازمان غذا و دارو به هیچ عنوان علاقه‌مند از بین بردن رانت‌ها نیست، تعارض منافع اجازه این کار را نمی‌دهد، با سند و مدرک می‌توانم اعلام کنم یکی از مدیران اسبق وزارت بهداشت و غذا و دارو صاحب ۱۶ شرکت دارویی می‌باشد و وارد کننده دارو و مدیرعامل یک شرکت دولتی است. این فرد داروها را از طریق شرکت خصوصی خود وارد می‌کند و به واسطه شرکت دولتی که خودش مدیرعامل آن است هزار و ۵۰ برابر قیمت واقعی از شرکت خصوصی خود، خریداری می‌کند البته از این نمونه‌ها بسیار است، راهکار را می‌توان قطع زنجیره عنوان کرد تا دارو مانند همه کالاهای دیگر از مبادی اصلی و قانونی وارد کشور شود و بیمه‌ها موظف شوند تا داروی بیه شدگان خود را تأمین کنند.

✉ خبرگزاری شبستان

رییس جدید سازمان غذا و دارو، عضو هیات مدیره هیچ شرکتی نیست

مرکز روابط عمومی و اطلاع رسانی وزارت بهداشت - ۹ آبان ۱۴۰۰
◀ تعارض منافع در حوزه سلامت و درمان

مرکز روابط عمومی و اطلاع رسانی وزارت بهداشت، در اطلاعیه‌ای اعلام کرد: دکتر بهرام دارایی، رییس جدید سازمان غذا و دارو در حال حاضر عضو هیات مدیره هیچ شرکت دولتی و خصوصی نمی‌باشد و ماه گذشته از شرکت‌های دانش بنیان مطرح شده، استعفا داده و خارج گردیده است. اصولاً فعالیت دکتر دارایی به عنوان عضو هیات علمی برای گسترش شرکت‌های دانش بنیان در برهه زمانی که هیچ گونه مسئولیت دولتی نداشته و در جهت اهداف ذاتی اعضای هیات علمی دانشگاه برای گسترش تولید و فناوری بوده است. فرآیند استعفا و خروج از این شرکت‌ها بعد از طی مراحل قانونی ثبت شرکت‌ها در روزنامه رسمی به چاپ خواهد رسید و ایشان هیچ گونه فعالیت اقتصادی حتی در حد داشتن داروخانه نیز ندارد.

✉ خبرگزاری ایسنا

حضور کارمندان دولت در هیات مدیره نظام مهندسی هرمزگان

خبرگزاری فارس - ۹ آبان ۱۴۰۰
◀ تعارض منافع در حوزه مسکن و شهرسازی

چندی پیش انتخابات هیات مدیره سازمان نظام مهندسی ساختمان استان هرمزگان در حالی برگزار شد که در این میان دیده می‌شود افرادی که کارمند رسمی دولت محسوب می‌شوند در هیات مدیره این سازمان جای گرفته‌اند که منافات با اصل ۱۴۱ قانون اساسی است. افرادی به عضویت هیات مدیره این سازمان خصوصی در آمده‌اند که خود عضو هیات مدیره و مدیرعامل شرکت‌های دولتی و یا کارمند رسمی دیگر نهادهای وابسته به دولت هستند که این به معنای دور زدن اصل ۱۴۱ قانون اساسی است.

✉ خبرگزاری فارس

تعارض منافع در سازمان تامین اجتماعی و صندوق‌های تابعه

حجت‌الله عبدالملکی (وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی) - ۹ آبان ۱۴۰۰
◀ تعارض منافع در حوزه تعاون، کار و رفاه اجتماعی

احمد خانی نوذری به عنوان دبیر هیئت امنای سازمان تامین اجتماعی و صندوق‌های تابعه منصوب شد. در حکم انتصاب وی توسط وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی شفافیت در عملکرد مالی و فنی و سایر اقدامات مقتضی در راستای هم افزایی بنگاه‌های تابعه. شفافیت، عدالت و جلوگیری از تعارض منافع در سازمان و صندوق‌ها به عنوان وظایف محوله اعلام شده است. احمد خانی نوذری اکنون معاون امور اقتصادی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی است و پیش از این مدیرکل راهبری شغلی کمیته امداد امام خمینی (ره) کشور بود.

✉ پایگاه اطلاع رسانی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی

مجازات تعارض منافع صرفا با جریمه نقدی بازدارندگی ندارد

خبرگزاری تسنیم - ۹ آبان ۱۴۰۰

◀ تعارض منافع در حوزه سلامت و درمان

حجت الاسلام والمسلمین محسنی اژه‌ای، رئیس قوه قضاییه در نشست تخصصی اعضای کمیسیون بهداشت و درمان مجلس شورای اسلامی، با بیان اینکه برخی قوانین مانند جزای نقدی برای تخلفات مربوط به تعارض منافع به‌طور صد در صد بازدارنده نیست، بر لزوم اصلاح و به‌روزرسانی این قوانین متناسب با شرایط و تورم تأکید کرد. حسینعلی شهرباری رئیس کمیسیون بهداشت و درمان مجلس خواستار برخورد صنفی در رسیدگی به قصور و تقصیر در حوزه پزشکی و پرهیز از کیفی شدن این پرونده‌ها شد و گفت: بازداشت فوری و رسیدگی قضایی و تعیین مجازات کشوری در پرونده‌های پزشکی ریسک‌پذیری آن‌ها برای انجام جراحی‌های سخت را پایین می‌آورد و این موضوع به ضرر بیماران است. وی با «بازدارنده» ندانستن برخی قوانین تعزیرات حکومتی در حوزه تعارض منافع در حوزه سلامت خواستار بازنگری در این قوانین شد، اجرای قانون عدالت آموزشی درباره فارغ‌التحصیلان پزشکی که امکان جذب و استخدام دولتی ندارند و به دلیل تعهد خدمت در مناطق محروم نمی‌توانند طبابت کنند از دیگر درخواست‌های رئیس کمیسیون بهداشت و درمان مجلس بود.

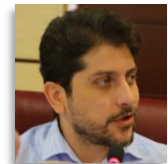
زهرا شیخی نماینده اصفهان خواستار برخورد با تعارض منافع در حوزه سلامت شد و دکتر پروین صالحی نماینده مبارکه خواستار کوتاه کردن دست دلالان و قاچاقچیان دارو به ویژه فروشندگان داروهای سقط جنین شد.

✉ خبرگزاری تسنیم

تعارض منافع، عامل عدم تبدیل وضعیت دوره دستیاری پزشکی

علی سلحشور (دبیر کارگروه درمان شوراهای صنفی دستیاران) - ۱۱ آبان ۱۴۰۰

◀ تعارض منافع در حوزه سلامت و درمان

اجرائی نشدن کوریکولوم آموزشی دوره دستیاری و اختیارات بیش از اندازه مدیران گروه‌های آموزشی از مشکلات سد راه تبدیل وضعیت دوره دستیاری به شغل است. از دلایل عدم تبدیل وضعیت دوره دستیاری پزشکی تعارض منافع در گروه پزشکی است. در قوانین آموزشی اختیارات بی حد و مرزی به گروه آموزشی داده شده تا حدی که مدیر گروه می‌تواند در زمینه چرخش کشیک‌های کاری، مرخصی و غیره خلاف مصوبات آموزشی هم عمل کند. ضمن اینکه برخی از کوریکولوم‌ها سال‌هاست که بازنگری نشده‌اند.

دستیاران پزشکی تمام وقت هستند و حق کار کردن در جای دیگری ندارند. در واقع یک تناقض وجود دارد که اگر فرد دانشجوی است چرا تمام وقت است و اگر تمام وقت کار می‌کند چرا برای فرد شغل محسوب نمی‌شود. اگر فرد تمام وقت نبود می‌توانست به عنوان یک پزشکی عمومی هم جای دیگری کار کند و وضعیت اقتصادی خود را بهبود ببخشد.

✉ دیده‌بان ایران

تعارض منافع کارمندان دولت در مجلس

راضیه شیخ رضایی (کارشناس مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه) - ۱۱ آبان ۱۴۰۰
◀ تعارض منافع در مجلس

برائندل و استاتزر در مقاله خود در کتاب «تعارض منافع در حکمرانی جهانی، دولتی و شرکتی» به حضور کارمندان دولت در مجلس و قوه مقننه پرداختند که این حضور می‌تواند منجر به تعارض منافع شود زیرا کارمندان دولت می‌توانند به نحوی برای منافع آینده خود و یا همکارانشان قانون‌گذاری کنند. تفکیک قوا به منظور کاهش تعارض منافع و جلوگیری از سوءاستفاده از اقتدار حاکمیتی در نظر گرفته می‌شود اما این ایده در مورد افرادی که به طور همزمان در این دو جایگاه قرار می‌گیرند، رویکردهای مختلفی وجود دارد. در کشوری همچون انگلستان این تفکیک نقش‌ها به طور جدی پیگیری می‌شود چنانکه کارمند دولت نمی‌تواند نامزد انتخابات مجلس قانون‌گذاری شود و در این صورت باید از سمت خود استعفا دهد و بعداً هم نمی‌تواند نسبت به شغل دولتی ادعایی داشته باشد. با این حال، در آلمان و اتریش چنین موانعی وجود ندارد. هدف از تفکیک نقش‌های کارمند دولت و قانونگذار ایجاد بی‌طرفی سیاسی و کاهش تعارض منافع است اما از طرف دیگر این ادعا نیز وجود دارد که حضور کارمندان دولتی در بخش قانون‌گذاری باعث می‌شود تا از تخصص بخش دولتی در قانون‌گذاری استفاده شود و نهایتاً منجر به افزایش کارآمدی دولت شود. نویسندگان در این مقاله به این مسئله می‌پردازند که وضعیت حضور کارمندان دولت در قوه مقننه به چه نحو است. برای این کار استدلال‌ها و ملاحظات نظری مرور شده و همچنین یافته‌های تجربی مورد بررسی قرار گرفته‌اند. در انتهای مقاله نیز به پیامدهای همکاری کارمندان دولت در نهادهای قانون‌گذار پرداخته شده است.

📍 مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه

تعارض منافع، دلیل مخالفت با افزایش ظرفیت پذیرش دانشجو

جلال محمودزاده (نماینده مردم مهاباد) - ۱۱ آبان ۱۴۰۰
◀ تعارض منافع در حوزه سلامت و درمان

به نظر من لابی‌هایی در وزارت بهداشت که اکثراً پزشک هستند جلوی افزایش ظرفیت دانشجوی پزشکی را می‌گیرند، پزشکیانی که می‌ترسند به درآمدشان لطمه وارد شود و هم رقبایشان در آینده افزایش یابند؛ اینجا تعارض منافع مطرح است و تعارض منافع سبب شده که وزارت بهداشت اجازه ندهد تعداد دانشجویها زیاد شود. یکی از راهکارهای افزایش تعداد دانشجو این است که وزارت بهداشت به وزارت علوم در رشته‌های مختلف اعلام نیاز کند؛ از طرفی متأسفانه دانشکده‌های پزشکی در شهرهای محروم کمتر وجود دارند و بیشتر در مراکز شهرها پراکنده‌اند و لازمه‌اش این است که دولت رشته‌های پزشکی و پیراپزشکی را به سمت شهرهای هر استان هدایت کند. تا حالا که همه دولت‌ها در این زمینه مقاومت کردند؛ در این دولت هم به دلیل اینکه تصمیم‌گیرندگان تغییر نکردند و تعارض منافع هنوز باقی است، اتفاق جدیدی در این زمینه انجام نمی‌شود. پیشنهاد ما به دولت سیزدهم این است که ظرفیت سهمیه دانشگاه‌های پزشکی در کنکور سراسری سال آینده و همچنین پذیرش دانشجو برای دانشگاه آزاد را افزایش دهند.

📍 روزنامه رسالت

موقعیت‌های آشکار تعارض منافع در شبکه بانکی

خبرگزاری دانشجو - ۱۰ آبان ۱۴۰۰

◀ تعارض منافع در نظام بانکی

ساختار حکمرانی بانک مرکزی، مهم‌ترین نقطه ضعف بانک مرکزی است. مسائلی که ذیل این موضوع می‌توان بیان کرد، عبارتند از: تعارض منافع سازمانی و شخصی (استقلال بانک مرکزی از بانک‌ها و دولت، مساله درهای گردان)، عدم پاسخگویی، عدم شفافیت، ضعف اقتدار نظارتی و در نظام تصمیم‌گیری، غیرمتخصص بودن شورای تصمیم‌گیر و بدون هزینه بودن اتخاذ تصمیم‌های غلط را می‌توان برشمرد.

شورای هماهنگی بانک‌های دولتی و کانون بانک‌های خصوصی که متشکل از شبکه بانکی هستند وظیفه برخی نظارت‌ها بر خود را دارند که عملاً در آن ابعاد اتحاد ناظر و منظور را پدید می‌آورند. علاوه بر این حضور مشترک در برخی ارکان استقلال ارکان را از بین می‌برد، برای مثال حضور رئیس بانک مرکزی در هیات نظار یکی از این موارد است. در موضوع رابطه مالی بانک مرکزی با شبکه بانکی حداقل دو موقعیت تعارض منافع آشکار وجود دارد. براساس قوانین موجود بانک مرکزی از تخلفات شبکه بانکی به خصوص موارد مربوط به اضافه برداشت منتفع است و موقعیت تعارض درآمد و وظیفه را شکل می‌دهد. از طرف دیگر سهامداری مشترک بانک مرکزی و شبکه بانکی در شرکت ملی انفورماتیک با دو شبکه تابعه شاپرک و شتاب دو موقعیت تعارض درآمد و وظیفه و خودتنظیم‌گری را پدید می‌آورد. به عبارت دیگر درآمد این شرکت‌ها نسبتی از عملیات بانکی الکترونیک است و تعیین این میزان توسط شبکه بانکی و بانک مرکزی نوعی خودتنظیم‌گری محسوب می‌شود.

✉ خبرگزاری دانشجو

تجویز رمدسیویر برای درمان کرونا، ناشی از تضاد منافع است

حسینعلی شهریاری (رئیس کمیسیون بهداشت مجلس) - ۱۱ آبان ۱۴۰۰

◀ تعارض منافع در حوزه سلامت و درمان

رئیس سازمان غذا و دارو باید کسی باشد که در کارخانه‌های داروسازی و شرکت‌های وابسته سهامدار نباشد تا زمانی که تصمیم می‌گیرد شائبه تعارض منافع در جامعه ایجاد نشود.

سال گذشته پرمصرف‌ترین داروی کشورداری رمدسیویر بوده با نزدیک به ۹۸۰ میلیارد تومان فروش. باز شاهد هستید آن تحقیقاتی که آقای دکتر ملک‌زاده، معاون پژوهشی و فناوری وزارت بهداشت بر عهده داشت که طی آن این مصرف این دارو بر روی ۳ هزار بیمار مورد آزمایش قرار گرفت اما دیدیم نتایج آزمایش نشان داد که هیچ تاثیری روی بیماری کرونا ندارد. با آن که داروی رمدسیویر نشان داد که بر روی کرونا تاثیری ندارد و بسیاری بر مصرف آن ایراد گرفتند اما با این حال، باز دیدید که این دارو همچنان با قوت و قدرت استفاده می‌شود و به نظرم قطعاً تضاد منافع در همه جا و نه فقط در معاونت غذا و دارو در تمام جامعه پزشکی باید این مد نظر باشد. ما اعضای کمیته علمی ستاد کرونا را آورده ایم و پرسیدیم که مصرف رمدسیویر در دنیا چگونه است، آن‌ها مدعی هستند که هنوز این دارو در مراحل اولیه تأثیر دارد.

✉ خبرگزاری فارس

تعارض منافع چنان تقاطعی در حکمرانی

زهرة سروش فر (کارشناس مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه) - ۱۲ آبان ۱۴۰۰
◀ کلیات تعارض منافع

فصل اول کتاب تعارض منافع در حکمرانی جهانی، دولتی و شرکتی به تعارض منافع به عنوان محل برخورد حکمرانی‌های گوناگون پرداخته است. نویسنده این بخش آن پیترز استاد حقوق بین‌الملل عمومی و حقوق اساسی دانشگاه بازل سوئیس و سر ویراستار این اثر است. نویسنده تلاش کرده است در این فصل به چارچوبی مشترک برای مطالعه تعارض منافع در حکمرانی جهانی، دولتی و شرکتی دست بیابد. وی در این فصل به این موضوع پرداخته است که برخی مسائل تفکیک حکمرانی در فضاهای عمومی، خصوصی، محلی و جهانی را از بین می‌برند و مانند تقاطعی در حکمرانی عمل می‌نمایند؛ از جمله می‌توان به موضوع تعارض منافع و استراتژی‌های مبارزه با آن اشاره کرد. یک گونه از تعارض منافع، تعارض نقش‌های متعدد یا کارفرمایان متعدد است. در این موقعیت تعارض منافع یک فرد به‌طور آگاهانه و رسمی دو نقش را بر عهده دارد برای مثال استاد دانشگاهی که مسئول ارزیابی دانشجویی است برای ورود او به بازار شغلی هم توصیه‌نامه بدهد. نوع دیگر، تعارض کارفرما - کارفرماست یعنی در واقع یک کارگزار در خدمت دو کارفرماست برای مثال وکیلی که به هر دو طرف دعوا مشاوره می‌دهد در این موقعیت قرار دارد.

📍 مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه

طرح مدیریت تعارض منافع و پایان انتصاب اقوام مسئولان

علی بابایی کارنامی (نماینده مردم ساری) - ۱۵ آبان ۱۴۰۰
◀ طرح و لایحه تعارض منافع

علی بابایی کارنامی در پاسخ به ابهاماتی که پیرامون ایجاد محدودیت‌هایی برای فعالیت مدیران در پی تصویب و اجرای طرح مدیریت تعارض منافع وجود دارد، گفت: این طرح محدودیتی خاص ایجاد نمی‌کند، بلکه در مورد روابط بین مدیران با بدنه اجتماع شفاف‌سازی می‌کند، ضمن اینکه تاکنون قانونی برای برخورد با تخلفات مدیران اعم از انتصاب داماد یک مدیر یا آقازاده‌هایی که در دولت‌ها مطرح بوده و بسیاری از اقداماتی که زیرمجموعه مدیران صورت می‌گیرد و اقوامشان از آنها سود می‌برند، وجود نداشته و مدیران منعی در این رابطه نداشته‌اند. این طرح از انتصاب اقوام مدیران در سمت‌های مدیریتی زیرمجموعه آنها ممانعت به عمل می‌آورد و برای این موضوع جرم‌انگاری کرده و محدودیت‌هایی را در این زمینه ایجاد کرده است. اگر شرکتی که مدیرعامل آن با یکی از وزرا نسبت فامیلی سببی یا نسبی داشته باشد و بخواهد در مناقصاتی که آن وزارتخانه برگزار کرده، شرکت کند و حتی برنده هم بشود بر اساس این طرح چون با وزیر نسبت فامیلی دارد نمی‌تواند در مناقصه شرکت کند و از امتیاز این بخش استفاده کند. این طرح تمام مسئولان فعال در بخش‌های مختلف حاکمیتی و نهادهای عمومی غیردولتی اعم از بنیاد مستضعفان، سازمان تبلیغات اسلامی، شورای شهر، شهرداری‌ها و دهیاری‌ها و... را به طور عام دربرگرفته و هیچ مجموعه‌ای در آن استثناء قرار نگرفته است.

📍 خبرگزاری خانه ملت

تعارض منافع مانع افزایش تعداد پزشک‌ها شده است

ملکی (کارشناس حوزه پزشکی) - ۱۳ آبان ۱۴۰۰

◀ تعارض منافع در حوزه سلامت و درمان

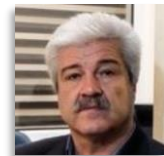
اختیار افزایش ظرفیت آموزش پزشکی، با شورای گسترش آموزش پزشکی در وزارت بهداشت است و این شورا، تمایل جدی به افزایش ظرفیت نشان نمی‌دهد. البته به طور متوسط طی ۷ تا ۸ سال گذشته، ۶ تا ۷ درصد در حوزه پزشکی عمومی افزایش پذیرش داشته ایم هرچند که در برخی رشته‌ها مانند دندان پزشکی نیز، کاهش ظرفیت داشته ایم. به هر حال این شیب افزایش نیز کفایت شرایط فعلی کشور را نمی‌کند و به نظر می‌رسد که در اختیار قرار دادن افزایش ظرفیت پزشکی به خود پزشکان، دچار یک تعارض منافع جدی است.

باشگاه خبرنگاران جوان

تعارض منافع؛ یکی از مشکلات اساسی حمل و نقل جاده‌ای کالا

عبدالله خانعلی (رئیس هیئت مدیره کانون صنفی رانندگان کامیون‌های یخچال‌دار) - ۱۵ آبان

◀ تعارض منافع در حوزه حمل و نقل

دلیل اینکه با وجود این همه ساختمان، ارگان، سازمان و ادارات دولتی، مسئولان و مدیران با عناوین گوناگون رئیس، قائم مقام، معاون، دکتر، مهندس، کارشناس، قوانین، مقررات، ضوابط، بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌های متفاوت، وضعیت حمل و نقل ایران هر روز بدتر از روز گذشته می‌شود، چیست؟ نتیجه عملکرد مجموعه این عوامل می‌شود بخشنامه شماره ۱/۷۴/۴۳۳۳۵ مورخ ۱۴/۰۴/۱۳۹۹ دفتر کالای سازمان راهداری که در آن صراحتاً اعلام می‌کند کرایه مندرج در برنامه خالص دریافتی راننده است، بخشنامه‌ای بسیار عالی. ولی چرا بخشنامه‌ای با این صراحت از طرف شرکت‌های حمل و نقلی که پروانه فعالیت خود را از همین دفتر کالا یا سازمان راهداری می‌گیرند، اجرا نمی‌شود؟ آیا دلیل پیدایش این شرایط احتمالاً ذی نفع بودن بعضی از مدیران رده بالای سازمان‌های متولی و تاثیر گذاری ایشان بر عملکرد حمل و نقل نیست؟ آیا دلیل آن این نیست که بعضی از مدیران سازمان‌های متولی مستقیم یا غیر مستقیم مالک یا سهامدار شرکت‌های حمل و نقل هستند؟

طبق شنیده‌ها سازمان متولی بابت تجلیل از خدمات بعضی از مدیران که در طول خدمت از بالاترین جایگاه، حقوق و مزایا و بعضاً کمترین بازدهی برخوردار بوده‌اند، پس از بازنشستگی پروانه فعالیت شرکت حمل و نقل چند میلیاردی اعطا می‌کند. چرا؟ آیا این به نوعی رانت نیست؟

وقتی مدیری یک عمر در سازمان در پست‌های بالای مدیریتی بوده و روابط گسترده‌ای هم دارد، پروانه فعالیت شرکت حمل می‌گیرد، از یک طرف از همه نظر می‌تواند از رانت و انحصار استفاده کند، از طرف دیگر هم اگر شرکت مشکل یا تخلفی داشته باشد؟ توسط همین ارتباطات بدون اعمال قانون و اجرای مقررات می‌تواند مشکلات خود را بر طرف نماید، حال تصور بفرمایید یک راننده می‌خواهد از این شرکت شکایت کند، نتیجه آن چه خواهد شد؟

تین‌نیوز

محتوای چند رسانه‌ای تعارض منافع

در هفته گذشته، دو برنامه تصویری مرتبط با تعارض منافع در فضای مجازی منتشر شد:

- **عضو هیئت مدیره سه شرکت دارویی، رئیس سازمان غذا و دارو شد** / باشگاه خبرنگاران جوان / ۹ آبان ۱۴۰۰

انتصاب دکترای عمومی داروسازی و عضو سه شرکت دارویی و یا سهام دار، یعنی بهرام دارایی به سمت ریاست سازمان غذا و دارو در شامگاه شنبه و بی توجهی وزیر به مسئله تعارض منافع، سوالات متعددی را ایجاد کرده است. هم اکنون رئیس جدید سازمان غذا و دارو باید بر اساس میثاق نامه وزارت بهداشت، از سه شرکت دارویی استعفا دهد و یا سهام خود را بفروشد تا تعارض منافع صورت نگیرد.

- **تعارض منافع، یکی از بزرگترین مشکلات و آسیب های حوزه دارو است** / محمدرضا واعظ مهدوی / رییس انجمن علمی اقتصاد سلامت / پایگاه جماران

عضو هیات علمی دانشگاه شاهد و رییس انجمن علمی اقتصاد سلامت معتقد است که دارو یک کالای استراتژیک محسوب می شود و باید ارزان در دسترس مصرف کنندگان آن یعنی بیماران، خصوصا قشر محروم و مستضعف قرار گیرد. دکتر محمدرضا واعظ مهدوی در یک برنامه تلویزیونی با موضوع «ارز ترجیحی در بازار دارو» گفت: سیاست گذاری ها و تصمیم گیری های دولت باید به نفع اکثریت جامعه و در جهت منافع قشر آسیب پذیر باشد.

تحلیل فضای مجازی: فقدان شایسته‌سالاری در نظام حکمرانی انتخاب افراد دارای تعارض منافع در نهادهای مختلف

محمد عادل

در هفته گذشته مهم‌ترین واکنش‌ها پیرامون تعارض منافع مربوط به انتصابات افراد دارای تعارض منافع در وزارتخانه‌ها و نهادهای مختلف بوده است. در این بین وزارت بهداشت آماج بیشترین انتقادها بوده است چراکه از یک سو وزیر بهداشت خواستار افزایش حقوق استادان دانشگاه‌های علوم پزشکی شده بود و از سوی دیگر فردی را به سمت معاونت غذا و دارو انتخاب کرد که خود سهامدار چند شرکت دارویی است. این گونه انتصابات در وزارتخانه‌های دیگر نیز مانند وزارت میراث فرهنگی و گردشگری و وزارت علوم مورد انتقاد کاربران قرار گرفته است.

وزارت بهداشت یا وزارت پزشکان

یکی از اقدامات وزیر بهداشت که موجب برانگیختن انتقادات به وی در هفته گذشته شد، [نامه‌ای](#) بود که در آن درخواست کرده بود میزان حقوق اعضای هیئت علمی در دانشگاه‌های علوم پزشکی افزایشی چشمگیر یابد. وی در این نامه که مخاطب آن محسن رضایی، معاون اقتصادی رئیس جمهور بود خاطر نشان کرده بود که در صورت عدم پرداخت حقوق مکفی به این افراد امکان آن وجود دارد که آن‌ها از نظام آموزش پزشکی خارج شوند. این نامه موجب انتقادات فراوانی در بین کاربران شد که عمده‌ترین آن‌ها پیرامون این نکته بود که انتصاب یک پزشک به عنوان وزیر بهداشت و [تعارض منافع](#) ناشی از آن سبب چنین اقدامی شده است. مهدی عسگری، نماینده مجلس با توجه به فشارهای وارده اقتصادی و کرونا در این مورد نوشت:

«وزیر بهداشت درخواست کرده سقف حقوق اعضا هیئت علمی از ۱۵ برابر حداقل حقوق به ۲۱ برابر افزایش یابد! در این شرایط سخت اقتصادی برای مردم و دولت، پرستاران و پرسنل زحمتکش بیمارستان‌ها و هزینه سنگین کرونا بر کشور اولویت وزیر باید چنین مسائلی باشد؟ وزارت پزشکان یا وزارت مردم؟»

دیگر کاربران نیز بر حمایت وزیر بهداشت از پزشکان دست گذاشته و معتقد بودند که فشارهای مقابله با کرونا عمدتاً بر دوش کادر درمان و به خصوص پرستاران بوده است و اگر قرار است حمایتی صورت گیرد باید به این گروه‌ها اولویت داد نه اساتید دانشگاه‌های علوم پزشکی. یکی از کاربران در این مورد می‌نویسد:

«وزیر بهداشت باید در این شرایط کرونایی به فکر کادر درمان و به‌ویژه پرستاران و پرسنل زحمتکش بیمارستان‌ها باشد و برای افزایش حقوق این عزیزان تقاضا دهد نه اعضاء هیئت علمی.»

در کنار نقد به این موضوع، کاربران فضای مجازی به نمایندگان مجلس نیز انتقاد داشتند که چرا آن‌ها اقدامی جدی برای مقابله با چنین مسائلی نمی‌کنند، چنانچه کاربری در پاسخ به مهدی عسگری می‌نویسد:

«ما می‌دونیم این خبر رو، کاری از دستمون بر نیامد، اون مجلس به چه درد میخوره؟ خب استیضاح و سؤال واسه چه وقته؟ اصلاً چرا به این رأی مثبت دادین؟ ۲ سال دیگه انتخابات است، کاری کنید آیندگان تحسینتان کنند نه لعن و نفرین».

موقعیت تعارض منافع درب گردان در سازمان غذا و دارو

دیگر خبر مربوط به نظام بهداشت و درمان که در هفته گذشته خبرساز شده بود [انتصاب بهرام دارایی به عنوان رییس جدید سازمان غذا و دارو](#) بود که انتقادات کاربران را مبنی بر شکل‌گیری تعارض منافع در پی داشت. انتقادات حول این موضوع بود که بهرام دارایی سهامدار یا عضو هیئت‌مدیره چند شرکت داروسازی است که در نتیجه می‌تواند به نفع شرکت‌های خود عمل کند. در همین راستا کاربری به میثاق‌نامه‌ای که وزیر بهداشت پیش‌تر در مورد آن سخن گفته بود، اشاره کرده و می‌نویسد:

«بهرام دارایی رئیس جدید سازمان غذا و دارو سهامدار یا عضو هیئت‌مدیره سه شرکت است. وزیر بهداشت برای مقابله با تعارض منافع و مافیای دارو از میثاق‌نامه‌ای گفته که طبق آن مدیران نباید عضو هیچ شرکت و نهاد موازی باشند؛ سؤال: تکلیف وی با این شرکت‌ها چه زمانی مشخص می‌شود؟»

برخی دیگر از کاربران نیز به پرسشگری از رئیس‌جمهور پرداختند و خواستار آن شدند که وی به این مسئله رسیدگی کند چراکه حتی طرفداران دولت را نیز ناامید می‌کند. چنانچه کاربری در این مورد می‌نویسد:

«آقای رئیسی؛ تعارض منافع بزرگ‌ترین مشکل نظام بهداشت کشور است. رئیس جدید سازمان غذا و دارو سهامدار و عضو هیئت‌مدیره سه شرکت است؟ سیاست زده نیستیم و متعصبانه از دولت حمایت نمی‌کنیم، این انتصابات سرانجام خوبی نداره».

اما در پاسخ به این انتقادات گویا بهرام دارایی عنوان کرده است که شرکت‌های دارویی خود را فروخته است و در هیچ شرکتی فعالیت ندارد. اگر این موضوع حقیقت هم داشته باشد همچنان نمی‌توان شکل‌گیری تعارض منافع را نادیده گرفت چراکه ارتباطات وی با شرکت‌های داروسازی همچنان برقرار است و می‌تواند بر عملکرد وی تأثیر بگذارد. چنانچه یکی از کاربران با یادآوری [تعارض منافع درب گردان](#) می‌گوید:

«دکتر دارایی معاون غذا و داروی وزیر بهداشت اومد توی رسانه گفت من شرکت دارویی خودم رو فروختم؛ این یعنی که ایشون تعارض منافع از نوع درب گردان داره».

عذر بدتر از گناه

همان‌طور که هفته پیش شاهد بودیم، انتصاب داماد شهردار به‌عنوان مشاور وی باعث انتقادات فراوانی به شهردار شد که در نهایت وی مجبور شد این حکم را پس گرفته و آن را ملغی کند. در این هفته برخی کاربران به دلایلی که شهردار برای ملغی کردن حکم خود ارائه کرده بود، اعتراض داشتند؛ چراکه وی دلیل آن را تکدر خاطر افراد عنوان کرده بود.

کاربران به این موضوع انتقاد داشتند که چنین انتصابی غیرقانونی بوده و باید دلیل ملغی شدن حکم استناد به قانون باشد نه نگرانی افراد. به عنوان نمونه یکی از کاربران می گوید:

«کاش می گفتید این انتصاب به دلیل مخالفت با قانون ملغی است نه به خاطر تکدر خاطر دوستان و همراهان. البته طبق ماده ۱۵ قانون مدیریت تعارض منافع شهرداری تهران، متخلف از این قانون به یکی از تنبیهات ماده ۹ قانون رسیدگی به تخلفات اداری محکوم می شود.»

البته در این بین کاربرانی نیز بودند که به نوعی به حمایت از زاکانی پرداخته بودند؛ به عنوان نمونه یکی از کاربران عنوان کرده است که ماده قانونی موردنظر مخالفان این انتصاب به مدیران شهری مربوط بوده و شهردار را شامل نمی شود:

«اگر می خواهید اقدام شهردار تهران را غیرقانونی تلقی کنید، مختارید. فقط به ماده ۱۰ مصوبه مدیریت تعارض منافع در شهرداری تهران لطفاً استناد نکنید چون در ماده ۱۰ لفظ مدیران شهرداری آمده و در ماده ۱ این مصوبه، منظور از مدیران افرادی است که از طرف شهردار منصوب می شوند نه خود شهردار.»

تعارض منافع؛ مشکل بسیاری از وزارتخانه‌ها

در پایان باید اشاره داشت که گویا تعارض منافع نه فقط در انتصاب‌های وزارت بهداشت یا شهرداری که در سایر نهادها نیز به شکل جدی وجود دارد. از این رو کاربران به صورت پراکنده هرکدام به مصادیق مختلفی از تعارض منافع در آن‌ها اشاره دارند. به عنوان نمونه یکی از کاربران در توییتری که مخاطبش عزت‌الله ضرغامی، وزیر میراث فرهنگی و گردشگری است، می نویسد:

«یک اصل واضح در حکومت‌داری این است که سیاست‌گذار و ناظر باید از ذی‌نفعان تفکیک شود. تعارض منافع سرچشمه فساد است که در همه جا ریشه دوانده است. جناب وزیر، قبلاً هم خدمتتان عرض کردم که یکی از معاونین جدیدتان همچنان در یک موسسه خصوصی خدمات گردشگری عضو هیئت‌رئیس‌ه‌اند. التفات نفرمودید.»

یا در موردی دیگر محمود صادقی، نماینده پیشین مجلس وزیر علوم را مخاطب قرار داده و برخی انتصابات در زیرمجموعه‌های این وزارتخانه را زیر سؤال می برد. چنانچه وی می نویسد:

«در وزارت علوم چه می گذرد؟ آقای وزیر علوم! لطفاً اگر در حیطه اختیاراتتان است، به اعضای کمیته‌ای که برای انتصابات تعیین کرده‌اید / شده‌اند، بفرمایید از انتصاب بستگانشان خودداری کنند. این کار مصداق تعارض منافع است.»

خبرنامه هفتگی مدیریت تعارض منافع

مجموعه مطالعه و پایش تعارض منافع در ایران - ۶۹

شماره شصت و نهم، ۹ تا ۱۵ آبان ۱۴۰۰

دبیر خبرنامه: سمانه سهرابی

مجری: مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی

شماره واتساپ خبرنامه: ۰۹۳۳۱۴۴۱۸۲۲

